

2) ที่ดินที่ใช้ในการเกษตรกรรม ในกรณีเจ้าของเป็นผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 20 ในกรณีให้เช่าช่วงให้หักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าที่เสียให้แก่ผู้ให้เช่าเดิม หรือผู้ให้เช่าช่วงแล้วแต่กรณี

3) ที่ดินที่มีได้ใช้ในการเกษตรกรรม ในกรณีที่เจ้าของเป็นผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 15 ในกรณีให้เช่าช่วงให้หักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าที่เสียให้แก่ผู้เช่าเดิม หรือผู้ให้เช่าช่วงแล้วแต่กรณี

กรณีผู้ให้เช่าทรัพย์สินเรียกเก็บเงินกินเปล่า เงินแป๊ะเจี๊ยะ เงินค่าปลูกสร้าง หรือเงินค่าซ่อมแซมอีกส่วนหนึ่งนอกเหนือจากค่าเช่า หรือได้รับประโยชน์อื่น เช่น ได้กรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ผู้เช่าทำการก่อสร้างลงบนที่ดินของผู้ให้เช่าแล้วก็ได้ เงินหรือกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือน เป็นเงินได้พึงประเมินเนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สินของผู้ให้เช่า

กรณีเจ้าของที่ดินทำผิดสัญญาให้ผู้อื่นทำการปลูกสร้างอาคารหรือโรงเรือนที่ดินของตน โดยผู้ปลูกสร้างยกกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ปลูกสร้างนั้นให้แก่เจ้าของที่ดินเมื่อสร้างเสร็จและเจ้าของที่ดินตกลงให้ผู้ปลูกสร้างเช่า หรือให้เช่าช่วงอาคารหรือโรงเรือน หรือตกลงให้ผู้สร้างจัดหาผู้เช่าอาคารหรือโรงเรือนนั้น โดยตรงจากเจ้าของที่ดินเป็นการตอบแทนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คำนวณค่าแห่งอาคารหรือโรงเรือนนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินของเจ้าของที่ดินตามจำนวนปีแห่งอายุการเช่าในอัตราร้อยละของมูลค่าอาคารหรือโรงเรือนในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ (หมายถึง ราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับอาคารหรือโรงเรือน โดยถือเอาราคาทุนที่แท้จริง) ดังต่อไปนี้

ตารางคำนวณค่าแห่งอาคารหรือโรงเรือนที่เจ้าของที่ดินได้รับ

จำนวนปี	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
% ของมูลค่า	95.0	90.2	85.7	81.4	77.4	73.5	69.8	66.3	63.0	59.9	56.9	54.0

จำนวนปี	13	14	15	16	17	18	19	20
% ของมูลค่า	51.3	48.8	46.4	44.0	41.8	39.7	37.7	35.8

ตัวอย่าง มูลค่าของอาคารหรือโรงเรือนในวันที่เจ้าของที่ดินได้รับกรรมสิทธิ์ เป็นเงิน 1,000,000 บาท และมีอายุสัญญาเช่า 12 ปี เงินได้พึงประเมินของเจ้าของที่ดินจะเป็นเงิน 540,000 บาท ($1,000,000 \times 54.0\%$)

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการบรรเทาภาระของผู้เสียภาษี กระทรวงการคลังยอมให้เจ้าของที่ดินได้รับกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนดังกล่าว เฉลี่ยมูลค่าแห่งอาคารหรือโรงเรือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ตามส่วนแห่งจำนวนปีของอายุการเช่าในการคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องผู้มีเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน ไม่ยื่นรายการเงินได้ให้ครบ ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 โดยเจ้าของที่ดินยื่นรายการขอชำระภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เฉลี่ยได้เป็นรายปีของอายุการเช่าเป็นการล่วงหน้าให้เสร็จสิ้นไปในปีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนนั้น ในกรณีเจ้าของที่ดินมิได้ปฏิบัติตามนัยดังกล่าว เจ้าพนักงานประเมินจะทำการประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ ก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการ

4) ยานพาหนะ ในกรณีเจ้าของผู้ให้เช่า ให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30 ในกรณีให้เช่าช่วงให้หักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าที่เสียให้แก่ผู้เช่าเดิม หรือผู้ให้เช่าช่วงแล้วแต่กรณี

5) ทรัพย์สินอย่างอื่น ในกรณีเจ้าของเป็นผู้ให้เช่าให้หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 10 ในกรณีให้เช่าช่วงให้หักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าเช่าที่เสียให้แก่ผู้เช่าเดิม หรือผู้ให้เช่าช่วงแล้วแต่กรณี

(2) การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

(3) การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

3.5.6 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอื่นซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้

บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

(ก) ให้หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ

(ข) ให้หักเป็นการเหมาดังต่อไปนี้

1) เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ การประกอบโรคศิลป์ ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 60

2) เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระนอกจาก 1) หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30

3.5.7 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกเหนือจากเครื่องมือ

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

(ก) หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ

(ข) หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

3.5.8 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

(ก) หักตามความจำเป็นและสมควร หรือ

(ข) หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละดังต่อไปนี้(ดูตารางที่4-1)

ตารางที่ 4-1 อัตราการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8

ประเภทเงินได้พึงประเมิน	ร้อยละ
(1) การเก็บค่าตั้ง หรือค่าแถมจากการพนัน การแข่งขัน หรือการเล่นต่างๆ	65
(2) การถ่าย ล้าง อัด หรือขยายรูปภาพยนตร์ รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(3) การทำกิจกรรมคานเรือ ชูเรือ หรือซ่อมเรือที่ไม่ใช่ซ่อมเครื่องจักร เครื่องกล	70
(4) การทำรองเท้า และเครื่องหนังแท้ หรือหนังเทียม รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(5) การตัด เย็บ ถัก ปักเสื้อผ้า หรือสิ่งอื่นๆ รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(6) การตกแต่ง หรือการซ่อมแซมเครื่องเรือน รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	70
(7) การทำกิจการโรงแรม หรือภัตตาคาร หรือการปรุงอาหาร หรือเครื่องคั้น จำหน่าย	70
(8) การคิด ตัด แต่งผม หรือตกแต่งร่างกาย	70
(9) การทำสมุนไพร หรือเครื่องสำอาง	70
(10) การทำวรรณกรรม	75
(11) การค้าเครื่องเงิน ทอง นาก เพชรพลอย หรืออัญมณีอื่นๆ รวมทั้งการขาย ส่วนประกอบ	75
(12) การทำกิจการสถานพยาบาล ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล เฉพาะที่มีเตียง รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน รวมทั้งการรักษาพยาบาลและจำหน่ายยา	75
(13) การไม้ หรือ ย่อยหิน	75
(14) การทำป่าไม้ สวนยาง หรือ ไม้ยืนต้น	80
(15) การขนส่ง หรือรับจ้างด้วยยานพาหนะ	80
(16) การทำบล็อกลูกและตรา การรับพิมพ์ การเย็บสมุด เอกสาร รวมทั้งการขายส่วนประกอบ	80
(17) การทำเหมืองแร่	80
(18) การทำเครื่องคั้นตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องคั้น	80
(19) การทำเครื่องกระเบื้อง เครื่องเคลือบ เครื่องซีเมนต์ หรือดินเผา	80
(20) การทำหรือจำหน่ายกระแสไฟฟ้า	80
(21) การทำน้ำแข็ง	80
(22) การทำลาว แป้งเปียก หรือสิ่งที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน หรือการทำแป้งชนิดต่างๆ ที่มีใช้เครื่องตำเอง	80
(23) การทำลูกโป่ง เครื่องแก้ว เครื่องพลาสติก หรือเครื่องยางสำเร็จรูป	80
(24) การซักรีด หรือ ซ้อมสี	80
(25) การขายของนอกจากที่ระบุไว้ในข้ออื่น ซึ่งผู้ขายมิได้เป็นผู้ผลิต	80
(26) รางวัลที่เจ้าของม้า ได้จากการส่งม้าแข่ง	80
(27) การรับได้ทรัพย์สินที่ขายฝาก หรือการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยเด็ดขาดจากการขายฝาก	85
(28) การรมยาง การทำยางแผ่น หรือยางอย่างอื่นที่มีใช้ยางสำเร็จรูป	85

ตารางที่ 4-1 (ต่อ) อัตราการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8

ประเภทเงินได้พึงประเมิน	ร้อยละ
(29) การพอกหนัง	85
(30) การทำน้ำตาล หรือน้ำเหลืองของน้ำตาล	85
(31) การจับสัตว์น้ำ	85
(32) การทำกิจการโรงเลื่อย	85
(33) การกลั่น หรือ หีบน้ำมัน	85
(34) การให้เช่าซื้อสิ่งหามทรัพย์ ที่ไม่ใช่ลักษณะตามมาตรา 4 (5) แห่งประมวลรัษฎากร	85
(35) การทำกิจการโรงสีข้าว	85
(36) การทำเกษตรกรรม	85
(37) การอบหรือบ่มใบยาสูบ	85
(38) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิด	85
(39) การนำสัตว์จำหน่ายรวมทั้งการขายวัตถุพลอยได้	85
(40) การทำนากลื้อ	85
(41) การขายเรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไก หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ ห้าตันขึ้นไป หรือแพ	85
(42) การขายที่ดินเงินผ่อนหรือการให้เช่าซื้อที่ดิน	61
(43) การแสดงของนักแสดงละครภาพยนตร์ วิทยุ หรือ โทรทัศน์ นักร้อง นักดนตรี นักกีฬา อาชีพ หรือนักแสดงเพื่อความบันเทิงใดๆ	
(ก) สำหรับเงินได้ส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท	60
(ข) สำหรับเงินได้ส่วนที่เกิน 300,000 บาท	40
การหักค่าใช้จ่ายตาม(ก) และ(ข) รวมกันต้องไม่เกิน 600,000 บาท	
(44) เงินได้ที่ไม่ได้ระบุไว้ตั้งแต่ข้อ (1) ถึงข้อ (43)	หักค่าใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นและสมควร

ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะขอหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรสำหรับเงินได้ประเภทที่ 5 , 6, 7 และ 8 ดังกล่าวมาข้างต้นนั้น รายจ่ายที่จะนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นค่าใช้จ่ายตามปกติ มีความเกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจแต่ประเภทหรือต่อเงินได้แต่ละชนิด
2. เป็นจำนวนที่เหมาะสม และสมควรแก่กิจการ
3. ไม่เป็นรายจ่ายที่กฎหมายห้ามมิให้หักเป็นรายจ่าย

4. ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานการหักค่าใช้จ่ายพร้อมที่จะให้พนักงานตรวจสอบได้

การเลือกขอหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรนี้ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ผู้มีเงินได้มีสิทธิ์เลือกปฏิบัติได้ว่า ปีใดจะหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา หรือปีใดจะหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร นอกจากนี้ในปีภาษีเดียวกัน ผู้มีเงินได้ยังอาจหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาสำหรับเงินได้ประเภทหนึ่ง และหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรสำหรับเงินได้อีกประเภทหนึ่งได้ แต่เงินได้ประเภทและชนิดเดียวกัน หากเลือกหักค่าใช้จ่ายตามวิธีใดแล้ว จะต้องใช้วิธีเดียวกัน สำหรับเงินได้ประเภทนั้น

เงินได้ทั้ง 8 ประเภทดังกล่าว อาจสรุปได้เป็น 3 หมวด คือ

หมวดที่ 1. เงินได้จากการจ้างงาน (income from employment) ซึ่งประกอบไปด้วย เงินได้ประเภทที่ 1 และ ที่ 2

หมวดที่ 2. เงินได้จากทรัพย์สิน (income from property) ซึ่งประกอบด้วยเงินได้ประเภทที่ 3 , 4 และ 5

หมวดที่ 3. เงินได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว (income from unincorporated enterprise) ซึ่งประกอบด้วยเงินได้ประเภทที่ 6,7 และ 8

3.6 การหักค่าลดหย่อน

การหักค่าลดหย่อนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ปรับปรุงฐานภาษีให้เป็นธรรมสอดคล้องกับความจำเป็นหรือภาระในการใช้จ่ายเลี้ยงครอบครัวของผู้เสียภาษี และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษีเป็นเครื่องมือด้านต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล

ในการคำนวณเพื่อหาเงินได้พึงประเมินมาคำนวณภาษีค่าลดหย่อนที่ประมวลรัษฎากรกำหนดให้นำมาหักออกจากเงินได้ที่ได้ปรับปรุงแล้ว ได้มี 8 ประเภท ดังนี้

3.6.1 การหักค่าลดหย่อนส่วนบุคคล

ค่าลดหย่อนส่วนบุคคลที่หักได้ในปัจจุบันเป็นดังนี้

ก. ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

ข. คู่สมรส 30,000 บาท

ค. บุตรที่มีสิทธิ์หักค่าลดหย่อน และจำนวนเงินที่หักลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท หรือ 17,000 บาท (กรณีกำลังศึกษา) แล้วแต่กรณี

การหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตร ให้หักเฉพาะบุตรชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้รวมทั้งบุตรชอบด้วยกฎหมายของกลุ่มสมรสของผู้มีเงินได้ด้วยดังนี้

(1) บุตรที่เกิดก่อนหรือใน พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมก่อน พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท

(2) บุตรที่เกิดหลัง พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมในหรือหลัง พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกิน 3 คน

ในกรณีผู้มีเงินได้มีบุตรทั้งตาม (1) และ (2) การหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตรให้นำบุตรตาม (1) ทั้งหมดมาหักก่อน แล้วจึงนำบุตรตาม (2) มาหัก เว้นแต่ในกรณีผู้มีเงินได้มีบุตรตาม (1) ที่มีชีวิตอยู่รวมเป็นจำนวนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จะนำบุตรตาม (2) มาหักไม่ได้ แต่ถ้าบุตรตาม (1) มีจำนวนไม่ถึง 3 คนให้นำบุตรตาม (2) มาหักได้โดยเมื่อรวมกับบุตรตาม (1) แล้วต้องไม่เกิน 3 คน

การนับจำนวนบุตร ให้นำเฉพาะบุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดโดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการหักลดหย่อนด้วย

การหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตร ให้หักเฉพาะบุตรซึ่ง

(1) มีอายุไม่เกิน 25 ปี และยังคงศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย หรือชั้นอุดมศึกษา(เมื่อจบการศึกษาแล้วได้รับอนุุปริญญาหรือปริญญาตรีขึ้นไป) หรือ

(2) เป็นผู้เยาว์ หรือ

(3) ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถอันอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ และไม่มีเงินได้พึงประเมินซึ่งไม่เข้าลักษณะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร ในปีภาษีนั้น ตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป

การหักลดหย่อนสำหรับบุตรดังกล่าว ให้หักได้ตลอดปีภาษีไม่ว่ากรณีที่จะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ แต่ในกรณีบุตรบุญธรรมนั้น ให้หักลดหย่อนในฐานะเดียวกัน

บุตรที่สิทธิหักลดหย่อนดังกล่าวข้างต้น ถ้ายังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถานศึกษาเอกชนหรือ โรงเรียนราษฎร์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ ให้หักค่าลดหย่อนเพื่อการศึกษาได้อีกคนละ 2,000 บาท รวมเป็น 17,000 บาท แต่ถ้าศึกษาในต่างประเทศจะหักค่าลดหย่อนเพื่อการศึกษา 2,000 บาทไม่ได้ คงหักได้เฉพาะค่าลดหย่อนปกติ 15,000 บาทเท่านั้น

การหักลดหย่อนสำหรับคู่สมรสและบุตรของผู้มีเงินได้นั้น ให้ทำได้เฉพาะกรณีที่มีเงินได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

3.6.2 เบี้ยประกันชีวิต

ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตตามจำนวนที่ได้จ่ายไปจริงในปีภาษีนั้น แต่ไม่เกิน 10,000 บาท โดยกรมธรรม์ประกันชีวิตต้องมีกำหนดเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร นอกจากนี้การฝากเงินออมสินประเภทสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว ก็อยู่ในข่ายที่จะขอหักลดหย่อนตามเกณฑ์นี้ได้ด้วย

ในกรณีคู่สมรสของผู้มีเงินได้มีการประกันชีวิต และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ไม่ว่าจะคู่สมรสจะมีเงินได้หรือไม่ก็ตาม ให้หักค่าลดหย่อนได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

ให้แนบใบเสร็จรับเงินหรือสำเนาใบเสร็จรับเงินเบี้ยประกันเพื่อเป็นหลักฐาน พร้อมทั้งกรอกจำนวนใบเสร็จรับเงินที่แนบเป็นหลักฐานด้วย

3.6.3 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนเงินสะสมที่ได้จ่ายไปในปีภาษีนั้น ได้ตามจำนวนเงินที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท โดยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 183 (พ.ศ. 2533)

ในกรณีคู่สมรสของผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมตามวรรคหนึ่ง และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้หักค่าลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเงินสะสมๆ ของคู่สมรสที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้นตามเกณฑ์เดียวกัน

3.6.4 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย

ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายให้แก่ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์หรือนายจ้าง สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนวนอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้นตาม จำนวนเงินที่ได้จ่ายไปจริงในปีภาษีนั้น แต่ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมสำหรับการกู้ยืมเงินจากธนาคาร บริษัท กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์หรือนายจ้าง ซึ่งมีระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่จัดสรรไว้เพื่อสวัสดิการแก่ลูกจ้าง ทั้งนี้ เฉพาะผู้ที่กู้ยืมประกอบกิจการในราชอาณาจักร
- (2) เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้ออาคาร อาคารพร้อมที่ดินหรือห้องชุดในอาคารชุด หรือเพื่อสร้างอาคารใช้อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเอง หรือบนที่ดินที่ตนเองมีสิทธิครอบครอง
- (3) เพื่อจ้างอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด หรืออาคารพร้อมที่ดินเป็นประกันการกู้ยืมเงินนั้น โดยมีระยะเวลาการจ้างตามระยะเวลาการกู้ยืม
- (4) ต้องมีอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (2) เป็นที่อยู่อาศัยแหล่งสำคัญแห่งเดียว โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและได้อยู่อาศัยในระหว่างปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน แต่ไม่รวมถึงกรณีที่ถูกจ้างซึ่งนายจ้างส่งให้ไปปฏิบัติงานของนายจ้าง ณ ต่างถิ่นเป็นประจำ หรือกรณีอาคารหรือห้องชุดดังกล่าวเกิดอัคคีภัย ภัยธรรมชาติ หรือภัยอันเกิดจากเหตุอื่น ทั้งนี้ เฉพาะที่มีใช้ความผิดของผู้มีเงินได้จนไม่อาจใช้อาคารหรือห้องชุดนั้นอยู่อาศัยได้
- (5) ภายใต้งบคับ (4) ผู้มีเงินได้ต้องไม่มีกรรมสิทธิในอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนอกเหนือจากอาคารหรือห้องชุดตาม (4) ในระหว่างปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน
- (6) ให้หักลดหย่อนได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะหักลดหย่อนได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่
- (7) กรณีผู้มีเงินได้หลายคนร่วมกันกู้ยืม ให้หักลดหย่อนได้ทุกคน

โดยเฉลี่ยค่าลดหย่อนตามส่วน จำนวนผู้มีเงินได้ และกรณีสามีภริยาร่วมกันกู้ยืมโดยสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียว ให้หักลดหย่อนให้แก่ผู้มีเงินได้เต็มจำนวนตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(8) กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักค่าลดหย่อนอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้สมรสกันให้ยังคงลดหย่อน ดังนี้

(ก) ถ้าความเป็นสามีภริยามีได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(ข) ถ้าความเป็นสามีภริยามีได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน ให้หักลดหย่อนได้รวมกันตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

กรณีผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนอยู่ก่อนสมรสกันดังกล่าว ได้แก่ สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว ให้ยังคงหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(9) กรณีการแปลงหนี้สินใหม่ด้วยเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหนี้เงินกู้ยืมระหว่างผู้ให้กู้ตาม (1) เฉพาะที่กระทำเป็นครั้งแรกหรือระหว่างนายจ้างกับนายจ้างด้วยกัน ให้ยังคงหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(10) กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อน จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืมล่วงหน้าเป็นรายปี ให้เฉลี่ยดอกเบี้ยเงินกู้ยืมดังกล่าวเป็นรายเดือน เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน และให้หักลดหย่อนได้สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเฉพาะส่วนที่เฉลี่ยเป็นระยะเวลาที่ผู้มีเงินได้อาศัยในอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (4)

การหักลดหย่อนดังกล่าวนี้ ผู้มีเงินได้ต้องมีหนังสือรับรอง (ตามแบบที่อธิบดีกำหนด) จากผู้ให้กู้ยืมเพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อดำเนินการดังกล่าวนี้ด้วย และให้แนบหนังสือรับรองดังกล่าวพร้อมทั้งกรอกจำนวนหนังสือรับรองที่แนบมาด้วย

3.6.5 เงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม

ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมที่ได้จ่ายไปในปีภาษีนั้นได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง

3.6.6 เงินบริจาค เมื่อผู้มีเงินได้หักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ดังกล่าวตามข้อ 3.6.1 ถึงข้อ 3.6.5 แล้ว ผู้มีเงินได้ยังมีสิทธิหักค่าลดหย่อนเงินบริจาคได้อีกเท่ากับจำนวนที่บริจาคจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ตามข้อ 3.6.1 - 3.6.5 แล้ว เงินบริจาคที่จะหักลดหย่อนได้นั้นมี 5 กรณี คือ

1) เงินบริจาคที่บริจาคให้แก่องค์การกุศลสาธารณะที่หักลดหย่อนได้ตลอดไป
ได้แก่

ก. สถานพยาบาลของทางราชการ

ข. สถานศึกษาของทางราชการ

ค. สถานพยาบาลขององค์การของรัฐบาล

ง. สถานศึกษาขององค์การของรัฐบาล

จ. สภากาชาดไทย

ฉ. วัฒนาอาราม

2) เงินบริจาคที่บริจาคให้แก่องค์การสาธารณะกุศล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์การสาธารณะกุศล แต่อาจเพิกถอนได้หากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่กระทรวงการคลังกำหนด

ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนเงินบริจาคตามกรณี (1) และ (2) ได้เท่าจำนวนเงินที่บริจาคจริง แต่รวมกันต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย หักค่าลดหย่อนส่วนตัว คู่สมรส บุตร เบี้ยประกันชีวิต เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อหรือสร้างอาคารอยู่อาศัย และเงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม แล้ว

การหักค่าลดหย่อนดังกล่าว มีเงื่อนไขดังนี้

(1) คู่สมรสที่ไม่มีเงินได้จะนำเงินที่ตนบริจาคมาคหักค่าลดหย่อนไม่ได้

(2) กรณีบริจาคเงินร่วมกัน โดยระบุชื่อทั้งผู้มีเงินได้และคู่สมรสในใบรับเงินบริจาค แต่ไม่ได้แยกจำนวนเงินไว้ให้ถือว่าบริจาคคนละครั้ง

(3) กรณีบริจาคเงินร่วมกัน โดยระบุชื่อบุคคลหลายคนในใบรับเงินบริจาค แต่ไม่ได้แยกจำนวนเงินไว้ให้ถือว่าบริจาคเงินคนละเท่าๆ กัน

(4) ให้แนบใบเสร็จรับเงิน หรือสำเนาใบเสร็จรับเงินบริจาคเพื่อเป็นหลักฐาน พร้อมทั้งกรอกจำนวนใบเสร็จรับเงินที่แนบเป็นหลักฐานด้วย

(5) กรณีคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี ประสงค์จะแยกคำนวณภาษี เฉพาะเงินได้ตามมาตรา 40 (1) ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนเงินบริจาคส่วนของตน

3.6.7 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง

ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

3.6.8 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีไม่ นิติบุคคล

ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลในคณะบุคคล แต่ละคนที่อยู่ในประเทศไทยคนละ 30,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

3.7 อัตราภาษี

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยเป็นโครงสร้างอัตราแบบก้าวหน้าตลอดมา เพียงแต่ในอดีตที่กำหนดอัตราภาษีไว้สูงมาก ทำให้ผลของการจัดเก็บภาษีขาดความเป็นธรรม ภาระภาษีส่วนใหญ่ตกอยู่กับผู้ใช้แรงงานหรือผู้มีรายได้น้อยประจำประเภทเงินเดือนและค่าจ้าง จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหลายครั้ง โดยได้ปรับช่วงเงินได้ในแต่ละขั้นให้กว้างขึ้นและลดจำนวนขั้นของเงินได้ พร้อมทั้งปรับลดอัตราภาษีในแต่ละขั้นลงเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนผู้เสียภาษี และเป็นการเปลี่ยนแปลงตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางภาษีอากรของโลกที่หันเหออกจากการเก็บภาษีเงินได้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน แล้วหันไปเก็บภาษีฐานการบริโภคให้มากขึ้นแทน

การเปลี่ยนแปลงอัตรากำไรเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นดังนี้ ในช่วงปี 2516-2528 อัตรากำไรที่เรียกเก็บจากเงินได้สุทธิขั้นแรก กำหนดไว้ร้อยละ 7-10 และอัตรากำไรที่กำหนดเรียกเก็บจากเงินได้สุทธิขั้นสูงสุด อัตราร้อยละ 60-65 ในช่วงปี 2529-2531 ได้ปรับลดอัตรากำไรอัตราขั้นสูงสุดลงเป็นอัตราร้อยละ 55 และได้ปรับโครงสร้างอัตรากำไรครั้งใหญ่ในช่วงปี 2532 ลดจำนวนขั้นเงินได้สุทธิให้มีจำนวนน้อยขั้น และปรับอัตรากำไรสำหรับเงินได้สุทธิขั้นแรกเป็นอัตราร้อยละ 5 แต่อัตรากำไรขั้นสูงสุดยังคงเป็นอัตราร้อยละ 55

ในปี 2535 ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตรากำไรอีกครั้งหนึ่ง ดังนี้ อัตรากำไรที่เรียกเก็บจากเงินได้สุทธิขั้นแรก ไม่เกิน 100,000 บาท อัตราร้อยละ 5 และอัตราขั้นสูงสุดที่เรียกเก็บจากเงินได้สุทธิตั้งแต่ 4,000,000 บาทขึ้นไป อัตราร้อยละ 37 ต่อมาในปี 2542 คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2542 ให้ปรับโครงสร้างอัตรากำไรของขั้นเงินได้สุทธิต่ำสุดเป็น 50,000 บาทแรก ได้รับการยกเว้น และ 50,001 ถึง 100,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 5 ส่วนขั้นเงินได้สุทธิอื่น ๆ อัตรากำไรยังคงเป็นอัตราเดิม

ตารางที่ 4-2 โครงสร้างอัตรากำไรเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย ปี 2515 - 2522

เงิน เศษบาท (บาท)			ปี 2515- 2516	ปี 2517 - 2522
0	-	10,000	10	7
10,001	-	50,000	13	10
50,001	-	100,000	16	15
100,001	-	150,000	20	20
150,001	-	200,000	25	25
200,001	-	250,000	30	30
250,001	-	300,000	35	35
300,001	-	350,000	40	40
350,001	-	400,000	45	45
400,001	-	700,000	50	50
700,001	-	1,000,000	55	55
1,000,000 ขึ้นไป			60	60

หมายเหตุ ป 2517 ได้ปรับลดอัตรากำไร ในขั้นเงินได้สุทธิ 0 - 10,000 ขั้น 10,001- 50,000 และขั้น 50,001 - 100,000 เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้ผู้มีรายได้น้อย

ตารางที่ 4-2 (ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2523 -24

เงินได้สุทธิ (ml)	ปี 2523 -24
0 ▪ 20,000	7
20,001 ▪ 50,000	10
50,001 ▪ 90,000	13
90,001 ▪ 140,000	17
140,001 ▪ 200,000	22
200,001 ▪ 270,000	30
270,001 ▪ 350,000	40
350,001 ▪ 500,000	50
500,001 ▪ 700,000	55
700,001 ▪ 1,000,000	60
1,000,001 ขึ้นไป	65

ตารางที่ 4- 2(ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2525 --2528

เงินได้สุทธิ (บาท)	ปี 2525 - 28
0 ▪ 30,000	7
30,001 ▪ 60,000	10
60,001 - 100,000	13
100,001 ▪ 150,000	17
150,001 ▪ 200,000	22
200,001 - 270,000	28
270,001 ▪ 350,001	35
350,001 ▪ 450,000	40
450,001 ▪ 600,000	45
600,001 ▪ 800,000	50
800,001 ▪ 1,000,000	55
1,000,001 - 2,000,000	60
2,000,000 ขึ้นไป	65

ตารางที่ 4 - 2(ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2529 - 31

เงินได้สุทธิ (บาท)	ปี 2529 - 31
0 - 40,000	7
40,001 - 90,000	10
90,001 - 150,000	15
150,001 - 220,000	20
220,001 - 300,000	25
300,001 - 400,000	30
400,001 - 550,000	35
550,001 - 750,000	40
750,001 - 1,000,000	45
1,000,001 - 2,000,000	50
2,000,000 ขึ้นไป	55

ตารางที่ 4 - 2(ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2532 - 34

เงินได้สุทธิ (บาท)	ช่วงเงินได้สุทธิของแต่ละ ขั้น	อัตราภาษี	ภาษีสะสม
0 - 50,000	50,000	5	2,500
50,001 - 200,000	150,000	10	17,500
200,001 - 500,000	300,000	20	77,500
500,001 - 1,000,000	500,000	30	227,500
1,000,001 - 2,000,000	1,000,000	40	627,500
2,000,000 บาทขึ้นไป		55	

ตารางที่ 4 - 2(ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2535 - 2541

เงินได้สุทธิ (บาท)	ช่วงเงินได้สุทธิของแต่ละ ขั้น	อัตราภาษี	ภาษีสะสม
0 - 100,000	100,000	5	5,000
100,001 - 500,000	400,000	10	45,000
500,001 - 1,000,000	500,000	20	145,000
1,000,001 - 4,000,000	3,000,000	30	1,045,000
4,000,000 บาทขึ้นไป		37	

ตารางที่ 4 -2(ต่อ) โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทย ปี 2542 - ปัจจุบัน

เงิน ได้สุทธิ (บาท)	ช่วงเงิน ได้สุทธิของแต่ละ ชั้น	อัตราภาษี	ภาษีสะสม
0 - 50,000	50,000	ยกเว้น	-
51,001 - 100,000	50,000	5	2,500
100,001 - 500,000	400,000	10	42,500
500,001 - 1,000,000	500,000	20	142,500
1,000,001 - 4,000,000	3,000,000	30	1,042,500
4,000,000บาทขึ้นไป		37	

3.8 การชำระภาษี

การชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกได้ 4 กรณี คือ

กรณีที่ 1. การเสียภาษีตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

กรณีที่ 2. การเสียภาษีไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน

กรณีที่ 3. การเสียภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ย และเงินกำไรบางประเภท

กรณีที่ 4. การไม่ต้องเสียภาษี ถ้าเงินที่ต้องเสียภาษีต่ำกว่า 5 บาท

3.8.1 การเสียภาษีตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

โดยปกติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำนวนภาษีที่ต้องเสียคำนวณได้จากอัตราภาษี คูณด้วยเงินได้สุทธิ ซึ่งเมื่อพิจารณาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ตามที่กฎหมายกำหนดจะเป็นอัตราภาษีส่วนเพิ่ม (marginal tax rate) กล่าวคือ ได้กำหนดอัตราภาษีแต่ละอัตราตามช่วงของเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้น (next unit of any tax base) ในแต่ละชั้น ดังนั้น จำนวนภาษีที่ต้องชำระ จึงได้จากจำนวนเงินได้สุทธิแต่ละชั้น คูณ ด้วยอัตราภาษีในชั้นนั้นๆ จากนั้นจึงรวมจำนวนภาษีสะสมหรือจำนวนภาษีที่ต้องชำระทั้งหมดได้จำนวนเท่าใดก็ชำระภาษีตามจำนวนนั้น

3.8.2 การเสียภาษีไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน

การเสียภาษีวิธีนี้ใช้ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียอดเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 ถึงประเภทที่ 8 ที่มียอดเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป จะต้องเสียภาษีไม่น้อย

กว่าร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน กล่าวคือ ถ้าหากคำนวณเสียภาษีตามวิธีปกติตั้งใน ข้อ 3.8.1 แล้ว ได้จำนวนภาษีน้อยกว่าวิธีคำนวณแบบร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน โดยไม่หักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนแล้วจะต้องเสียภาษีแบบร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้พึงประเมิน ส่วนเงินได้ประเภทที่ 1 ให้คำนวณเสียภาษีตามวิธีปกติวิธีเดียว

3.8.3 การเสียภาษีเงินได้ประเภทดอกเบี้ยและเงินกำไรบางประเภท

เงินได้บางประเภทและบางกรณี ผู้มีเงินได้อาจแยกคำนวณภาษีต่างหากแทนการนำไปรวมกับเงินได้ประเภทอื่นเพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีก็ได้ โดยกฎหมายกำหนดไว้ว่า เงินได้เหล่านั้นหากได้มีการคำนวณและถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามหลักเกณฑ์ในเรื่องภาษีหัก ณ ที่จ่ายแล้ว ก็สามารถเสียภาษีเงินได้ตามจำนวนที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายโดยไม่ต้องนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีอีก แต่ถ้าผู้มีเงินได้เห็นว่า การนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อคำนวณภาษีตามหลักทั่วไปจะเสียภาษีน้อยกว่าหรือทำให้ได้คืนภาษี ก็ชอบที่จะนำไปรวมกับเงินได้อื่นเพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีตามหลักทั่วไปได้ เงินได้เหล่านี้ได้แก่

(1) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร

ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์ ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงินที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอื่น ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ดอกเบี้ยที่ได้จากสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

(2) ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก

(3) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการ โอนพันธบัตร หุ้นกู้ หรือตัวเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้ เฉพาะที่ตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

(4) เงินได้ตามมาตรา 40 (4) (ข) ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมการเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม

ถ้าผู้มีเงินได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 10 ของเงินได้ (ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย) โดยไม่นำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติได้

(5) เงินได้ตามมาตรา 40 (8) ที่ได้รับจากการขายอสังหาริมทรัพย์

อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร ดังต่อไปนี้

(ก) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือ

อสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสน่หา ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50 ของเงินได้ เหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิแล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเท่าใด ให้คำนวณตามอัตราภาษีเงินได้ ได้เท่าใดให้คูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินที่ต้องเสียภาษี

(ข) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยทางอื่นนอก

จาก (ก) ให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาเหลือเท่าใดถือเป็นเงินได้สุทธิแล้วหารด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ได้ผลลัพธ์เป็นเงินเท่าใดให้คำนวณตามอัตราภาษีเงินได้ ได้เท่าใดคูณด้วยจำนวนปีที่ถือครอง ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเงินภาษีที่ต้องชำระ

ค่าใช้จ่ายเหมาตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ขึ้นกับจำนวนปีที่ถือ

ครองอสังหาริมทรัพย์ คือ

จำนวนปีที่ถือครอง	1	2	3	4	5	6	7	8 ขึ้นไป
หักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ	92	84	77	71	65	60	55	50

เงินได้ตาม (5) ผู้มีเงินได้อาจเลือกเสียภาษีตามวิธีการคำนวณเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติก็ได้ ภาษีที่คำนวณได้นี้ ถ้าเกินร้อยละ 20 ของราคาขายก็ให้เสียเพียงร้อยละ 20 ของราคาขายเท่านั้น

ในกรณีที่เลือกเสียภาษีโดยนำไปรวมคำนวณภาษีตามปกติ ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 50 ของเงินได้ตาม (ก) หรือตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาตาม (ข) แล้วแต่กรณี เหลือเท่าใดนำไปรวมคำนวณกับภาษีเงินได้อีก

คำว่า “จำนวนปีที่ถือครอง” ใน (ก) หรือ (ข) หมายถึง จำนวนปีนับตั้งแต่วันที่ได้อกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ถึงปีที่โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้าเกิน 10 ปีให้นับเพียงสิบปี และเศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

อนึ่ง1) คำว่า “ขาย” หมายถึง ขายฝาก แลกเปลี่ยน ให้โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ แต่ไม่รวมถึง

(ก) ขาย แลกเปลี่ยน ให้ หรือโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ ให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และราคาหรือมูลค่าตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

(ข) การโอนโดยทางมรดกให้แก่ทายาท ซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์

2) “ราคาขาย” หมายความว่า ราคาที่เจ้าพนักงานประเมินกำหนดให้ใช้อยู่ในวันที่มีการโอนในขณะที่มี โดยถือตามราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย

“สิทธิครอบครอง” หมายความว่า สิทธิครอบครองในการถือครองอสังหาริมทรัพย์

เงินที่ได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์นี้ เป็นเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์นี้ ในบางกรณีก็ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้

3) กรณียกอสังหาริมทรัพย์ให้ผู้อื่น ผู้ยกให้เป็นผู้ต้องนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย

4) ผู้มีเงินได้พึงประเมินจากการขายอสังหาริมทรัพย์ภายใน 5 ปีนับตั้งแต่วันที่ได้ออกรับโฉนดที่ดิน ซึ่งไม่มีพฤติการณ์จัดสรรขายหรือปลูกสร้างเพื่อขายและไม่ใช่อสังหาริมทรัพย์ที่มีไว้ในการประกอบกิจการนอกจากเกษตรกรรมรวมทั้งไม่ใช่กรณีถูกเวนคืนหรือขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือขายอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ใช่เป็นสถานที่อยู่อาศัยอันเป็นแหล่งสำคัญ โดยผู้ขายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและได้อาศัยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี นับแต่วันที่ได้ออกรับโฉนดที่ดิน ได้ถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายและเสียภาษีธุรกิจเฉพาะไว้แล้ว ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณภาษีเงินได้ (พระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 247) พ.ศ. 2534)

(6) เงินได้ประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียว เพราะเหตุออกจากงาน ซึ่งคำนวณจ่ายจากระยะเวลาที่ทำงานและได้จ่ายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ผู้มีเงินได้อาจไม่นำเงินได้ไปรวมคำนวณภาษีตามปกติ แต่แยกคำนวณ

โดยให้นำเงินได้พึงประเมินดังกล่าวหักค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่ากับ 7,000 บาท คูณด้วยจำนวนปีที่ทำงาน แต่ไม่เกินเงินได้พึงประเมิน เหลือเท่าใดให้หักค่าใช้จ่ายอีกร้อยละ 50 ของเงินที่เหลือนั้น แล้วคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้ก็ได้

ในกรณีเงินได้พึงประเมินดังกล่าวจ่ายในลักษณะเงินบำเหน็จจำนวนหนึ่งและเงินบำนาญอีกจำนวนหนึ่ง ให้ถือว่าเฉพาะเงินที่จ่ายในลักษณะเงินบำเหน็จ เป็นเงินซึ่งนายจ้างจ่ายครั้งเดียว เพราะเหตุออกจากงาน และให้ลดค่าใช้จ่ายจำนวน 7,000 บาท ลงเหลือ 3,500 บาท

จำนวนปีที่ทำงานตามวรรคหนึ่ง ในกรณีเงินบำเหน็จหรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ทางราชการจ่าย ให้ถือจำนวนปีที่ใช้เป็นเกณฑ์คำนวณเงินบำเหน็จหรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันนั้นตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ

ในการคำนวณจำนวนปีที่ทำงาน นอกจากกรณีที่ทางราชการจ่ายเศษของปี ถ้าถึงหนึ่งร้อยแปดสิบสามวัน ให้ถือเป็นหนึ่งปี ถ้าไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบสามวัน ให้ปัดทิ้ง

3.8.4 การไม่ต้องเสียภาษี ถ้าเงินที่ต้องเสียภาษีต่ำกว่า 5 บาท

ในกรณีที่ภาษีเงินได้เมื่อคำนวณแล้วมีจำนวนต่ำกว่า 5 บาท ให้เจ้าพนักงานงดเรียกเก็บภาษี

4. ผลทางเศรษฐกิจของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากจะเป็นภาษีที่มีบทบาทในการหารายได้ให้รัฐบาลแล้ว ยังเป็นภาษีที่รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจอื่นๆด้วย ได้แก่ การกระจายความเป็นธรรมในสังคมและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ

4.1 บทบาทในการหารายได้และการโอนย้ายทรัพยากร

การพิจารณาบทบาทในการหารายได้ให้รัฐของภาษีใดภาษีหนึ่งพิจารณาได้

จากดัชนีการพึ่งพา (reliance indicator) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่คำนวณได้จากสัดส่วนของภาษีใดภาษีหนึ่ง ต่อรายได้จากภาษีอากรทั้งหมด ค่าดัชนีการพึ่งพารายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปลี่ยนแปลงตามทิศทางการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ในปี 2525 ดัชนีการพึ่งพารายได้มีค่าเท่ากับ 11.2 อย่างไรก็ตาม ในปี 2530 ผลของการลดอัตราภาษีทำให้ฐานภาษีขยายตัวในอัตราสูงส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น ค่าดัชนีการพึ่งพาเพิ่มขึ้นเป็น 16.0 ในช่วงปี 2535-2538 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีบทบาทในการทำรายได้คิดเป็นร้อยละ 9-10 ของรายได้ภาษีอากรรวม ในปี 2539 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีบทบาทในการทำรายได้ร้อยละ 12.1 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.1 ในปี 2541 ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจซบเซารายได้จากภาษีฐานการบริโภคมีบทบาทลดลง

ส่วนบทบาทในการโอนย้ายทรัพยากรซึ่งพิจารณาได้จากดัชนีความพยายาม (effort indicator) ซึ่งเป็นค่าดัชนีที่บอกให้ทราบถึงศักยภาพของภาษีใดภาษีหนึ่งเพื่อโอนย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนสู่ภาครัฐบาล ผลปรากฏว่า ค่าดัชนีความพยายามของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 1.1 ในปี 2525 เป็นร้อยละ 1.9 ในปี 2535 และในปี 2541 ค่าดัชนีความพยายามมีค่าร้อยละ 2.7

ตารางที่ 4-3 รายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย ปี 2525 - 2541 (บางปี)

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ^{1/}	ภาษีอากรรวม ^{1/}	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ^{2/}	ดัชนีการพึ่งพา (ร้อยละ)	ดัชนีความพยายาม (ร้อยละ)
2525	11,296	100,261	995,954	11.2	1.1
2530	18,816	117,314	1,253,147	16.0	1.5
2535	52,944	542,611	2,750,000	10.1	1.9
2536	56,836	539,921	2,965,300	9.3	1.9
2537	67,389	625,372	3,499,000	9.6	1.9
2538	85,754	731,499	4,120,000	10.5	2.1
2539	108,785	808,310	4,665,000	12.1	2.3
2540	115,005	808,147	4,673,800	12.6	2.5
2541	122,945	731,029	4,526,000	15.1	2.7

ที่มา: 1/ กรมบัญชีกลาง สถิติการคลัง

2/ ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน

4.2 การกระจายความเป็นธรรม

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยเป็นอัตราก้าวหน้า ผลของการจัดเก็บภาษีจึงมีบทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำลงได้บ้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาหลักเกณฑ์ในการหักค่าใช้จ่ายของผู้มีเงินได้ประเภทที่ 5 - 8 ซึ่งเป็นเงินได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัว (unincorporated enterprise) ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายได้เป็นเหมาในอัตราที่ค่อนข้างสูง เป็นเหตุจูงใจให้ผู้มีเงินได้ไม่จัดทำบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการประกอบธุรกิจทั่วไป จึงเป็นการยากที่จะทราบเงินได้พึงประเมินที่แท้จริง ก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการแจ้งเงินได้พึงประเมินต่ำกว่าความเป็นจริง หรือบางรายอาจไม่แจ้งเสีย

ภาษี ในทางตรงกันข้าม ผู้มีเงินได้ประเภทที่ 1 -2 จะถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายและจ่ายเงินได้พึง ประเมินตามความเป็นจริง ทำให้บทบาทของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมอ่อนด้อยลง

4.3 การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ภาษีเงินได้เป็นภาษีที่รัฐบาลใช้เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพภายในของระบบเศรษฐกิจ โดยทั่วไปโครงสร้างอัตราภาษีเป็นอัตราก้าวหน้า ความยืดหยุ่นรายได้ภาษีจึงมีค่ามากกว่าหนึ่ง เมื่อเราพิจารณาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ของไทยก็เป็นแบบก้าวหน้า ค่าความยืดหยุ่นภาษีเงินได้ของไทยมีค่าเท่ากับ 1.460 ภาษีเงินได้ของไทยจึงสามารถเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติได้

4.4 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย กฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้หักค่าลดหย่อนเพื่อบรรเทาภาระของผู้เสียภาษีหลายประการ จึงเป็นการช่วยบรรเทาภาระของผู้เสียภาษีลงได้มาก และอัตราก้าวหน้าที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันก็ไม่สูงมาก ผลของการจัดเก็บภาษีจึงไม่เป็นการบั่นทอนแรงจูงใจในการทำงานและการออม เราจึงสรุปได้ว่า ลักษณะโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยไม่ขัดกับวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

เชิงอรรถที่ 4

1. ไกรยุทธ วีระยาตีพันธ์ ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด 2531) หน้า 3
2. Harvey S. Rosen. Public Finance. (Illinois : Richard D. Irwin. inc., 1988.) pp. 348.

3. สมชัย ฤชุพันธุ์ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยภาษีอากร (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2526) หน้า 27

4. กลุ่มนักวิชาการภาษี ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯฯ:
โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ 2535) หน้า 16 - 24

5. โกวิทช์ โปษยานนท์ “ ความยืดหยุ่นรายได้ภาษีรัฐบาลไทยกับฐานะทางการคลัง
ในปัจจุบัประมาณ 2543 (ค.ศ. 2000) ” วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3
(กันยายน 1994) หน้า 255 - 277

หนังสืออ่านประกอบบทที่ 4

โกวิทช์ โปษยานนท์ “ ความยืดหยุ่นรายได้ภาษีรัฐบาลไทยกับฐานะทางการคลังในปัจจุ
บัประมาณ 2543 (ค.ศ. 2000) ” วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3
(กันยายน 1994) หน้า 255 - 277

ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์ ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์
ดวงกมลจำกัด 2531 บทที่ 1

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย กรุงเทพฯฯ:สำนัก
พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บทที่ 12

กลุ่มนักวิชาการภาษี ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ ฯ:โรงพิมพ์
เรือนแก้วการพิมพ์ 2535 ภาค 2

สาธิต รังคศิริ ประมวลรัษฎากร กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท บางกอกเทรนนิงเซ็นเตอร์ จำกัด 2538
หมวดที่ 3 ส่วนที่ 2

สุเทพ พงษ์พิทักษ์ “การวางแผนภาษีอากร ” สรรพากรสาส์น ปีที่ 40 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน
2536) หน้า 3-62

สมชัย ฤชุพันธุ์ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยภาษีอากร กรุงเทพฯ ฯ :สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์ 2526 บทที่ 2

สรรพากร,กรม กำเนะนำการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรุงเทพฯ ๑: บริษัทสามเจริญ
พาณิชย์ จำกัด 2539

เอนก เขียรถาวร เศรษฐศาสตร์ภาษีอากร 2 กรุงเทพฯ ๑: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2533 บทที่ 5

Hyman, David N. **Public Finance A contemporary Application of Theory to Policy**
(4th edn.) New York : The Dryden Press. 1993, Chapters 13- 14.

James, Simons & Chirstopher Nobes. **The Economics of Taxation.** London : Prentice
Hall. 1992, chapters 8-9.

Mikesell, John L. **Fiscal Administration analysis and Application for The Public Sector**
(2nd edn.) Chicago, Illinois : ‘The Dryden Press. 1986, Chapter 7.

Musgrave, R. A. & P.B. Musgrave. **Public, Finance in Theory and Practice** (5th edn.)
New York : McGraw-Hill ., 1989, Chapters 19-20.

Rosen, Harvey S. **Public Finance.** Illinois : Richard D. Irwin. inc., 1988, Chapters 14 -
15.
